

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o prawo do emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2016 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

K. W. w skardze o wznowienie postępowania w sprawie III AUa (...) Sądu Apelacyjnego w (...), podniósł, że dopiero po uprawomocnieniu się wyroku wydanego w dniu 10 września 2015 r., to jest w dniu 15 września 2015 r., dowiedział się o nowych okolicznościach i dowodach w postaci opinii biegłego sądowego dr inż. H. R., wydanej dla Sądu Apelacyjnego w (...) do sprawy o sygn. akt III AUa (...), dotyczącej ustalenia, czy praca wykonywana przy kotłach L. - 1,25; L. - 2,5 jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Skarżący wniósł ponadto o przeprowadzenie dowodu z zeznań biegłego sądowego dr inż. H. R. oraz o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny pozwalającej ustalić charakter kotłów, przy których pracował.

W odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie skargi, gdyż zgłoszone wnioski dowodowe są spóźnione, tezy końcowe opinii biegłego budzą wątpliwości, a z wyjaśnień ubezpieczonego wynika, że w spornym okresie nie pracował jako pomocnik palacza, ale jako pomocnik operatora spycharki.

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie K. W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. o prawo do emerytury – odrzucił skargę K. W. o wznowienie postępowania, zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 września 2015 r., III AUa (...) na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny – przyjmując, że podstawę wznowienia rozpatrywanej skargi stanowi art. 403 § 2 k.p.c. – wskazał, że nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe mogące stanowić podstawę wznowienia postępowania, a które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy to takie fakty, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu prawomocnie zakończonym. Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 *in fine* k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia trzech przesłanek, po pierwsze - wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, po drugie - możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz po trzecie - niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych (art. 403 § 2 k.p.c.) nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbań, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła. Niewiedza o środkach dowodowych (art. 403 § 2 k.p.c.) musi zatem wynikać z przyczyn obiektywnych niezależnych od strony, a nie z zaniechania działania w trakcie postępowania. Jeżeli podstawę skargi stanowi art. 403 § 2 k.p.c., sąd bada, czy istotnie chodzi o fakty i dowody wykryte przez stronę w czasie, gdy niemożliwe już było powołanie ich w sprawie objętej skargą, oraz czy skarżący uprawdopodobnił należycie, że są to fakty i dowody, których powołanie w prawomocnie zakończonej sprawie mogłoby mieć wpływ na jej wynik. Nie chodzi

zatem o ocenę, czy skarżący udowodnił rzeczywistą możliwość wpływu nowych faktów i dowodów na wynik sprawy, ale jedynie o ocenę, czy uprawdopodobnił tę przesłankę. „Wykrycie” w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. oznacza wskazanie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w poprzednim postępowaniu nieujawnionych, bo nieznanymi stronom. Nie odnosi się to, zatem do okoliczności i dowodów niedostrzeżonych przez stronę.

Sąd Apelacyjny wskazał, że skarżący pracował na stanowisku pomocnika palacza w okresie od 18 września 1991 r. do 25 stycznia 1993 r., a opinia biegłego sądowego dr inż. H. R. , sporządzona do sprawy III AUa (...) dotyczyła pracy A. S. w okresie od 1 sierpnia 1984 r. do 31 marca 1987 r. w charakterze palacza oraz od 1 kwietnia 1987 r. do 30 kwietnia 1990 r. na stanowisku pomocnika palacza. Nie sposób stwierdzić na podstawie złożonej opinii, że praca wykonywana przez K. W. odbywała się na tych samych kotłach, ze względu na odmienność okresu zatrudnienia A. S. i K. W., a tym samym brak związku między opinią biegłego, wydaną w sprawie A. S., ze stanem faktycznym w niniejszej sprawie.

Według Sądu Apelacyjnego opinia biegłego wydana w sprawie III AUa (...) nie mogła mieć bezpośredniego wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie III AUa (...). Sąd Apelacyjny podkreślił, że skarżący posiadał pełną inicjatywę dowodową w toku postępowania zarówno przed Sądem pierwszej instancji, jak i przed Sądem odwoławczym, z której to inicjatywy aktywnie korzystał. Na skutek wniosku ubezpieczonego Sąd Apelacyjny postanowieniem wydanym na rozprawie dnia 26 czerwca 2015 r., dopuścił dowód z zeznań świadków: P. S., Z. K., Z. W. oraz Z. R.. W ocenie Sądu Apelacyjnego wnioski dowodowe zgłoszone dopiero na etapie skargi o wznowienie postępowania należało uznać za niespełniające wymogów z art. 403 § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego skarżący zarzucił naruszenie: 1. „art. 403 § 2 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię, a polegające na uznaniu, że brak zgłoszenia wniosku dowodowego w toku prawomocnie zakończonego postępowania *per se* powoduje niemożność powołania się na takie środki dowodowe, podczas gdy prawidłowe zastosowanie i wykładnia naruszonego przepisu winny prowadzić do wniosku, że każde okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które uprawdopodobnią

twierdzenia skarżącego i mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie winny skutkować wznowieniem postępowania”; 2. „art. 403 § 2 kpc poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu spełnienia przesłanki „niemożności skorzystania ze środków dowodowych w poprzednim postępowaniu” w sposób subiektywny i formalny, podczas gdy prawidłowa wykładania tego przepisu winna prowadzić do wniosku, że niemożność skorzystania ze środków dowodowych należy oceniać w sposób obiektywny, słusznościowy i na zasadzie sprawiedliwości w kontekście wszystkich okoliczności, a w szczególności tego, że K. W. nie posiadał w toku postępowania fachowego pełnomocnika, nie znał też danych szczegółowych określających rodzaj kotła, przy którym pracował, dowiedział się też o opinii biegłego w zakresie kotła po prawomocnym zakończeniu postępowania”; „3. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na uznaniu, że K. W. obsługiwał inne kotły niż A. S., na rzecz którego została sporządzona opinia, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż były to te same kotły”.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

W zażaleniu nie zakwestionowano art. 410 § 1 k.p.c., będącego podstawą zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...). Zgodnie z powołanym artykułem Sąd odrzuca skargę o wznowienie postępowania wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

W tym aspekcie przedmiotem badania Sądu było ustalenie, czy skarga była oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy podawana podstawa nie zostanie przez Sąd stwierdzona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., II UZ 3/14 - Lex nr 1448333; postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05 – OSNP 2007 nr 3-4, poz. 42).

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek. Po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane. Po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy i po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”. Przepis ten obejmuje zatem fakty stronie nieznane i dla niej niedostępne, natomiast fakty „ujawniane”, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 3 października 2013 r., II UZ 54/13 – Lex nr 1375776; z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178).

Sąd Apelacyjny – badając istnienie wskazanych podstaw skargi o wznowienie postępowania – prawidłowo uznał, że określone przez skarżącego okoliczności nie mieszczą się w hipotezie art. 403 § 2 k.p.c., gdyż nie było przeszkód, aby wnioskodawca zgłosił wniosek dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, skoro skutecznie zgłaszał wnioski dotyczące świadków. Podkreślić trzeba, że opinia biegłego wydana w konkretnej sprawie jest oceniana przez Sąd w zestawieniu z całym zespołem okoliczności faktycznych danej sprawy. Powinna się odnosić do warunków pracy konkretnego pracownika. Spełnienie warunków prawa do emerytury podlega ocenie w każdej sprawie indywidualnie. Opinia biegłego wydana w innej sprawie podlega indywidualnej ocenie, tak samo jak ocena, czy w

spornym okresie wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach, ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Pomijając kontrowersyjność wskazywanej opinii biegłego, definiującego zautomatyzowane kotły grzewcze przez sterowanie komputerowe, którego w ogóle nie było w 1983 r., podkreślić należy, że obsługa takich kotłów wymagała specjalnych uprawnień; pracownik, który rzeczywiście obsługiwał takie kotły, nie powinien mieć trudności ze szczegółowym opisaniem Sądowi rodzaju tych kotłów oraz warunków pracy. Ocena natomiast przedstawianych faktów należała do Sądu.

Prawidłowe jest stanowisko zaskarżonego postanowienia, że nie było przeszkód do zgłoszenia wszystkich wniosków dowodowych jeszcze przed zakończeniem postępowania, którego wznowienia domaga się skarżący. Zwłaszcza w sytuacji, gdy ubezpieczony – jak to ustalił Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia – „posiadał pełną inicjatywę dowodową w toku postępowania zarówno przed Sądem pierwszej instancji, jak i przed Sądem odwoławczym, z której to inicjatywy aktywnie korzystał”, składając między innymi wnioski dowodowe o przesłuchanie wskazanych świadków. W związku z powyższym bezzasadne są zarzuty zażalenia dotyczące naruszenia art. 403 § 2 k.p.c.

Trzeci zarzut przedstawiany jako „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia...” nie został powiązany z żadnym przepisem prawa procesowego. Przedmiotem analizy zażalenia pozostała tylko kwestia, czy wnioskodawca zgłosił takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Okoliczności takie lub środki dowodowe nie zostały wskazane. W konsekwencji należało uznać, że w zaskarżonym postanowieniu w sposób prawidłowy odrzucono skargę o wznowienie postępowania na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Kwestia zaliczenia spornego okresu do stażu uprawniającego do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, może być przedmiotem merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.